biBUŁa

Biuletyn Informacyjny BUŁ

maj 2009

"W jednym księgarnie upodabniają się coraz bardziej do piekarń: chcą mieć tylko świeży towar."
Ryszard Kapuściński

Liberatura

Niepostrzeżenie w ostatnich latach pojawił się nowy termin z pogranicza historii książki i teorii literatury. Zenon Fajfer, pisarz, twórca teatralny i teoretyk literatury w swoim głośnym artykule "Aneks do słownika terminów literackich" wprowadził termin **liberatura**, o której pisze w następujący sposób: *"Silna była, jest i będzie wiara niektórych, że cały świat można pomieścić w jednej Księdze, w jednym matematycznym Równaniu, w jednej wyczerpującej wszystko Formule. Tacy ludzie, nawet jeśli swoją wiarą błądzą, to błądzeniem swym otwierają przed ludzkością nowe perspektywy, poszerzają horyzonty i wytyczają drogi, po których inni mogą się bezpiecznie przechadzać. Oni zawsze będą zdolni do podjęcia duchowego ryzyka, do pójścia w nieznane. Nie przeraża ich wizja wieloletniej pracy, nie paraliżuje strach przed reakcją otoczenia. Cechuje ich wyobraźnia i odwaga oraz niezwykła zachłanność celów połączona z umiejętnością spojrzenia na "stare" i "dobrze znane" w nowy, oryginalny sposób".*

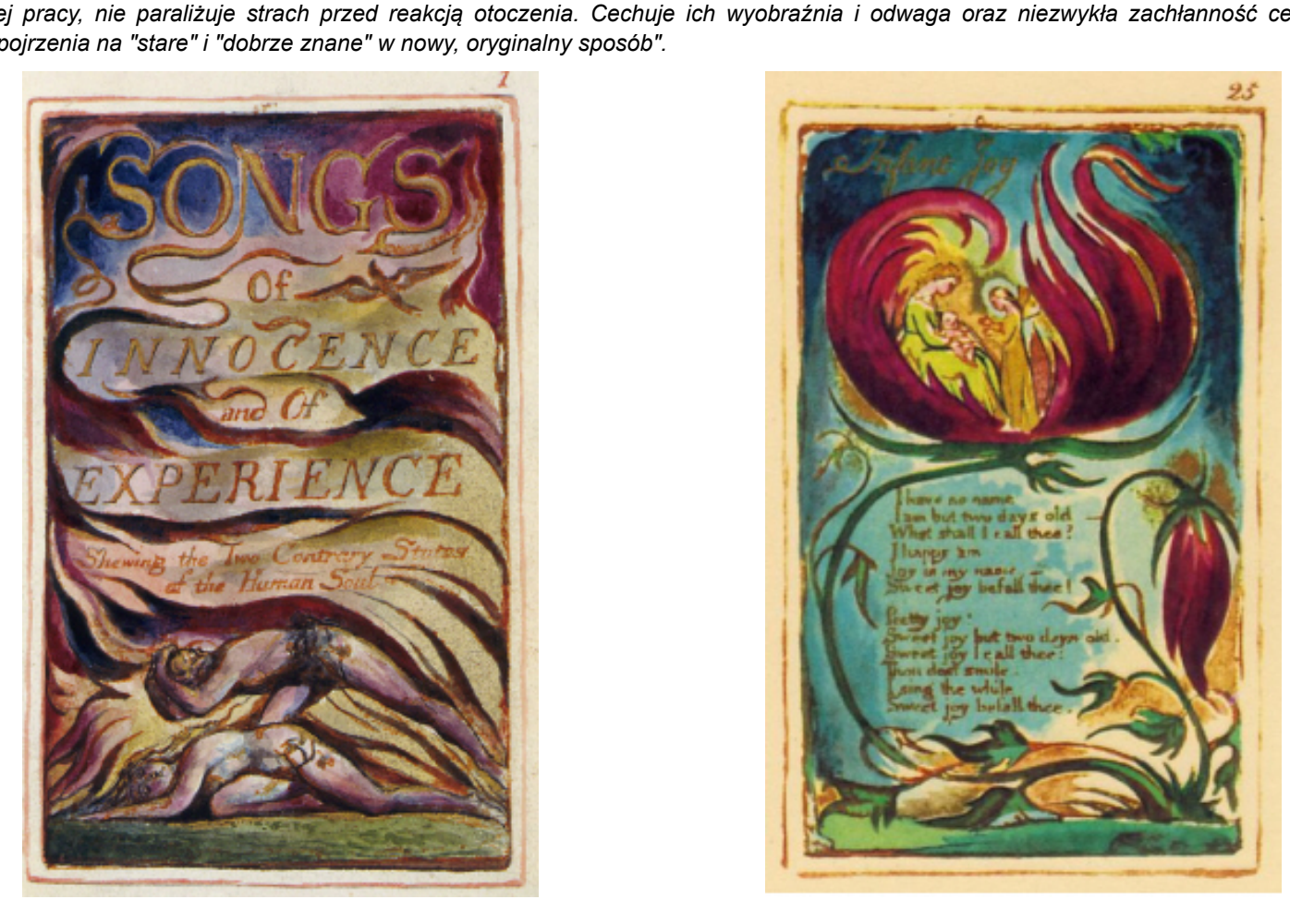
SONGS of INNOCENCE and OF EXPERIENCE
Shewing the Two Contrary States of the Human Soul
Infant Joy

Liberatura szuka korzeni w przeszłości
Songs of Innocence and Experience
Williama Blake'a w oryginalnej szacie graficznej

Zenon Fajfer wraz z żoną, Katarzyną Bazarnik (adiunkt w Instytucie Filologii Angielskiej UJ), pisze książki i nadaje im liberacką formę. Jest twórcą techniki emanacyjnej - czyli rodzaju szkatułkowego akrostychu, w którym pierwsze litery wszystkich widzialnych słów utworu składają się na nowy tekst, zawierający w sobie - odczytywane na podobnej zasadzie - kolejne teksty, aż cała wielowarstwowa struktura zredukowana zostanie do pierwotnego słowa.

Bazarnik i Fajfer piszą: *"Co to znaczy, że słowo łączy się z materią? Odpowiedź znajdziemy w samej nazwie "liberatura" - neologizmie łączącym literaturę z książką (łacińskie liber) w nierozerwalne jedno. Książka, a w przypadku krótszych utworów np. powierzchnia kartki, przestaje być neutralnym naczyniem do przechowywania tekstu, stając się integralna częścią dzieła."*

Liberatura często odchodzi od tradycyjnej formuły kodeksu, w dziejach książki przecież stosunkowo świeżej. Jak pisze sam Fajfer: *"To odchodzenie odbywa się na wiele sposobów. Od stosunkowo łagodnych, polegających "jedynie" na zastosowaniu innych niż papier materiałów* (drewno, folia, kamień, np. *Świątynia kamienia Andrzeja Bednarczyka*, etc.) *przy zachowaniu klasycznej, kodeksowej budowy, aż po zupełnie nowe rozwiązania przestrzenne* (*Hasa Rapasa*, Radosław Nowakowski, *Spoglądając przez ozonową dziurę*, Zenon Fajfer).

SPOGLĄDAJĄC PRZEZ OZONOWĄ DZIURĘ

Z. Fajfer
Spoglądając przez ozonową dziurę

A. Bednarczyk
Świątynia kamienia

HASA RAPASA

R. Nowakowski
Hasa Rapasa

(J.J-W.)

Konstytucja 3 maja

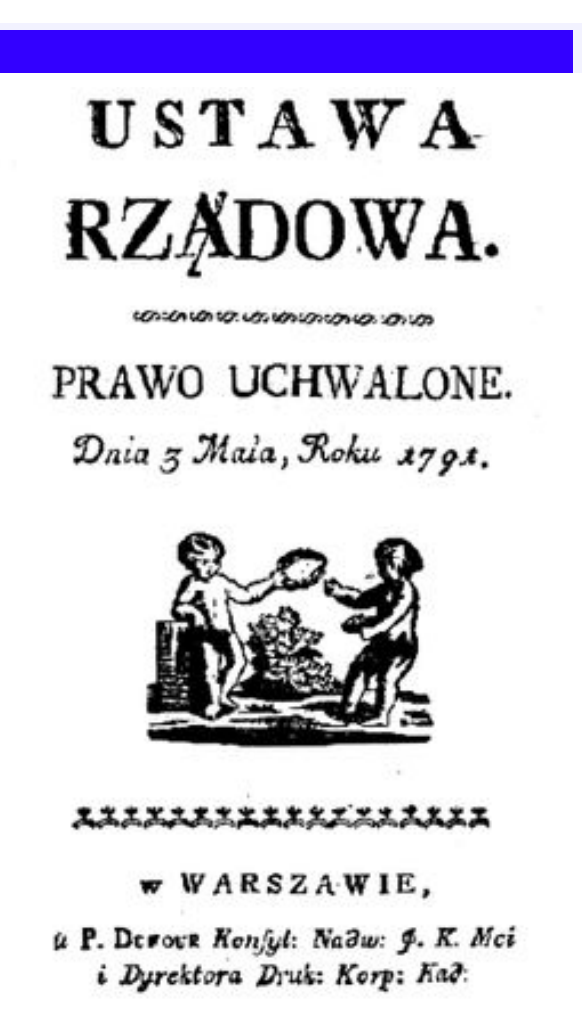

USTAWA
RZĄDOWA.
PRAWO UCHWALONE.
Dnia 3 Maia, Roku 1791.
w WARSZAWIE,
u P. Dufour Konſyl: Nadw: J. K. Mci
i Dyrektora Druk: Korp: Kad:

"Polska nie rządem stoi, jeno wolnością szlachecką" - tak określano ustrój szlacheckiej Rzeczypospolitej Obojga Narodów na przełomie XVII i XVIII stulecia.

Konstytucja 3 Maja, czyli *Ustawa Rządowa* uchwalona przez Sejm Czteroletni w 1791 roku, zaczynająca się od słów *W imię Boga w Trójcy Świętej Jedynego*, miała uratować Rzeczypospolitą, likwidując wady systemu politycznego i złotą wolność, tworząc zreformowany system prawny.

Zawierała następujące zagadnienia: *I. Religia panująca, II. Szlachta ziemianie, III. Miasta i mieszczanie, IV. Chłopi włościanie, V. Rząd czyli oznaczenie władz publicznych, VI. Sejm czyli władza prawodawcza, VII. Król, władza wykonawcza, VIII. Władza sądownicza, IX. Regencyja, X. Edukacyja dzieci królewskich, XI. Siła zbrojna narodowa*. Dokument kończyła *Deklaracja Stanów Zgromadzonych* z 5 maja 1791, która zawierała przysięgę senatorów i posłów na wierność *Konstytucji*, znosiła wszystkie przeciwne jej prawa i nakazywała zaprzysiężenie na wierność *Ustawy*.

Wśród sygnatariuszy Dokumentu znaleźli się: Stanisław Małachowski - referendarz wielki koronny, Kazimierz Konstanty Plater - kasztelan generała trockiego, Jacek Puttkamer - poseł województwa mińskiego, Kazimierz Nestor Sapieha - generał artylerii litewskiej, Stanisław Kostka Potocki - poseł lubelski i inni.

Uchwalenie Konstytucji 3 Maja stało się przyczyną wrogich nastrojów sąsiadów Rzeczypospolitej. Caryca Katarzyna Wielka i król Prus Fryderyk Wielki spowodowali zatarg między "konserwatystami" w Sejmie a królem. Dotyczył on praw mniejszości religijnych. Wobec narastającego konfliktu August Poniatowski oraz jego zwolennicy zgodzili się na warunki narzucone przez Rosję. To doprowadziło do niezgody pomiędzy królem a grupą magnatów, z Kazimierzem Pułaskim na czele, którzy utworzyli konfederację barską przeciwko rosyjskiej interwencji zbrojnej. Rozpoczęła się wojna domowa zakończona w 1772 r. klęską Polaków, zapoczątkowująca łańcuch tragicznych dla Polski wydarzeń.
5 lipca 1772 przedstawiciele trzech mocarstw Rosji, Prus i Austrii podpisali akt I rozbioru Polski.

Konstytucja 3 Maja, mimo poniesionych klęsk, miała znaczenie nie tylko dla Rzeczypospolitej. Będąc drugą, po konstytucji Stanów Zjednoczonych (1787 r.) nowoczesną ustawą konstytucyjną wzbudziła, nie bez powodu, ogromne zainteresowanie w ówczesnym świecie i została przetłumaczona na języki Europy Zachodniej i Ameryki Północnej, m.in. na język angielski, francuski i włoski.

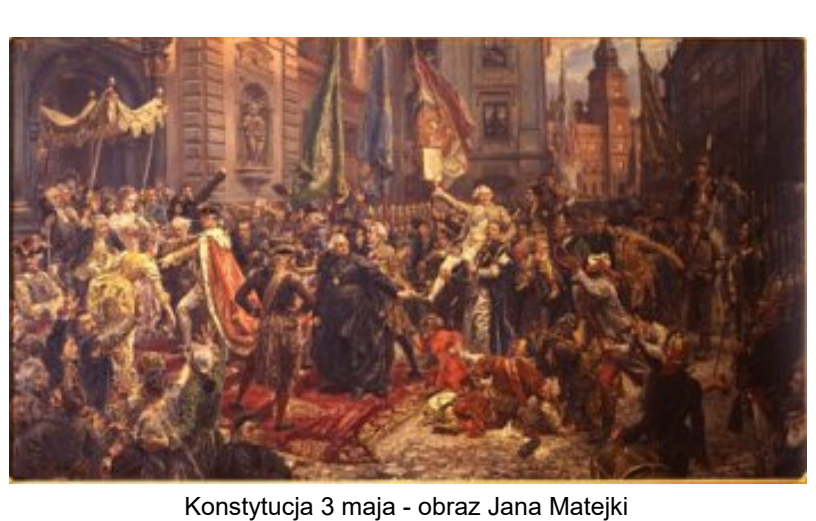

Konstytucja 3 maja - obraz Jana Matejki

Oryginal Konstytucji 3 maja

Konstytucja majowa wprowadziła polityczne zrównanie mieszczan i szlachty, chłopów postawiła pod ochroną państwa, zniosła *liberum veto* i istniejącą anarchię. *Ustawa Rządowa* pozostawiła ustrój stanowy, usunięto z sejmików szlachtę gołotę, cenzus szlacheckiego urodzenia ograniczono w prawie wyborczym. Mieszczaństwu umożliwiono nobilitację z tytułu nabycia majątków ziemskich. *Konstytucja* zniosła podział na Koronę i Litwę. Naczelnym organem władz pozostał Sejm. Wprowadzono zasadę dziedziczenia tronu i osobistej odpowiedzialności monarchy. Wzmocnieniu uległ rząd i administracja. *Konstytucja* wprowadziła także pewne zmiany w sądownictwie szlacheckim i miejskim. W zamierzeniu jej twórców stała się punktem wyjścia dalszych przemian ekonomicznych, społecznych i politycznych.
Wydarzenia związane z Konstytucją 3 Maja zostały uwieńczone w malarstwie Jana Matejki i Jana Norblina.

Tekst oprac. na podstawie: Konstytucja3 Maja 1791. Warszawa 2001;
Nowa encyklopedia powszechna PWN. Warszawa, 1995;
http://pl.wikipedia.org/wiki/Konstytucja_3_maja
(IŁ)

Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji UŁ

Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji UŁ
im. Jerzego Wróblewskiego
90-232 Łódź, ul. Kopcińskiego 8/12
www.wpia.uni.lodz.pl/biblioteka
Czytelnia: tel. (42) 635 46 58
Wypożyczalnia: tel. (42) 635 46 55

Godziny otwarcia Biblioteki:
poniedziałek - piątek 9:00-19:00
sobota 9:00-15:00
niedziela 10:00-14:00 (w terminach zjazdów)

Biblioteka powstała w roku 1961 i mieściła się przy ul. Narutowicza 59a. W marcu 2000 r. rozpoczęła działalność w gmachu przy ul. Lindleya 5a tworząc zwarty kompleks budynków wraz z Aulą im. prof. Wacława Szuberta. 13 października 2008 r. otworzyła swoje podwoje w nowej siedzibie Wydziału Prawa i Administracji UŁ przy ulicy Kopcińskiego 8/12 (budynek C, poziom 0). Jej powierzchnia wynosi ok. 1300 m2. Biblioteka posiada Czytelnię z 76 miejscami (po uruchomieniu Czytelni Naukowej liczba ta zwiększy się do 110), gdzie w wolnym dostępie zgromadzono kanon literatury prawniczej od 1989 r.(ok. 7 tys. książek). Oprócz Czytelni, znajdują się: Wypożyczalnia i Katalogi Elektroniczne.

Biblioteka dysponuje także dwoma rodzajami katalogów tradycyjnych: alfabetycznym kartkowym książek (zamknięty w październiku 2006 r.) oraz komputerowym - BOOKS w wersji On-line (zbiory od 1989).

Oprócz tych katalogów, w Bibliotece funkcjonują: katalog kartkowy czasopism, rzeczowy książek i książek wieloegzemplarzowych "W".

Zbiory udostępniane są pracownikom naukowym i studentom Wydziału Prawa, a także, wyłącznie na miejscu, osobom z zewnątrz.

Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji jest placówką specjalistyczną. Gromadzi fachową literaturę z dziedziny prawniczej oraz w węższym zakresie z dziedziny filozofii i historii. Obecnie Biblioteka posiada ok. 52.000 wol. książek, 1200 wol. zbiorów specjalnych (książki sprzed 1939 r.), prenumeruje 114 tytułów czasopism polskich i 84 tytuły czasopism zagranicznych. Wśród tych ostatnich 74 tytuły występują w wersji tradycyjnej i dziesięć tytułów dostępnych jest wyłącznie w wersji elektronicznej.

Biblioteka udostępnia Czytelnikom następujące bazy prawnicze:

1. Polska Bibliografia Prawnicza
2. LEX-Omega
3. LexPolonica Maxima

Ubiegłoroczna przeprowadzka Biblioteki była, jak dotąd, największym wyzwaniem w jej historii. Poniższe fotografie przedstawiają to przedsięwzięcie.

(PK)

Biblioteka im.Piłsudskiego zaprasza

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego
w Łodzi

zaprasza na spotkanie
z **Keithem Botsfordem**
spotkanie poprowadzi profesor Jerzy Jarniewicz
(Instytut Anglistyki UŁ)

8 maja 2009 roku o godzinie 17.00
sala konferencyjna Biblioteki (II piętro)
ul. Gdańska 100 /102

Wiosna z "Tyglem Kultury"

Wiosna z "Tyglem Kultury"

komplet 66 zeszytów czasopisma
Biblioteka "Tygla Kultury" i inne nasze publikacje książkowe
plakaty - okładki "Tygla Kultury"

maj - czerwiec 2009 wystawa w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego
ul. Matejki 32/38
90-237 Łódź

TYGIEL
SZTUKA PRZEKŁADU
TYGIEL
POLSKA BYŁA MOIM NA-TCHNIE-NIE-M
81
POWRÓT

"Tygiel Kultury"
czasopismo społeczno-kulturalne o zasięgu ogólnopolskim
ukazuje się od stycznia 1996 roku.

Naszym celem jest prezentacja kultury Łodzi i regionu, interesują nas współczesne zjawiska i postaci życia kulturalnego, tak w Łodzi jak i na świecie. W dotychczasowym dorobku mamy kilkanaście zeszytów narodowych. Szczególnie wiele miejsca poświęcamy literaturze i sztuce, bogato prezentując prozę, poezję, eseje i recenzje.

TYGIEL
POLSKA BYŁA MOIM NA-TCHNIE-NIE-M
ZWYRODNIAŁY UMYSŁ
Wokół Października
Portugalia
tygiel kultur
1996-2000
DZIESIĘĆ LAT TYGLA KULTURY

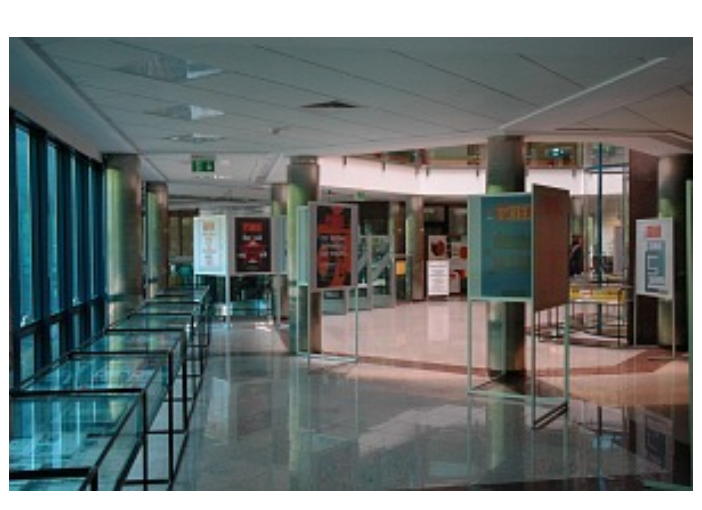

"Tygiel Kultury" dostępny jest na terenie kraju we wszystkich salonach EMPIK-u, także w wybranych księgarniach i w prenumeracie "Ruchu". O możliwości zakupu i prenumeraty informujemy na stronie www.tygielkultury.eu, na której publikujemy również wersję internetową "Tygla Kultury". Zapraszamy do redakcji, gdzie nasze wydawnictwa można kupić z 20% rabatem, zaś dla studentów i wykładowców łódzkich uczelni udzielamy specjalnego rabatu: zeszyty archiwalne i aktualne "Tygla Kultury" w cenie 5 zł za egzemplarz.

Nasz adres:
"Tygiel Kultury"
ul. Wschodnia 49
90-267 Łódź
Tel./faks 42 637 45
Redakcja otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach 14.00-17.00
W innych terminach po telefonicznym/e-mailowym uzgodnieniu.
Adres e-mail tygiel@free.ngo.pl
Strona internetowa www.tygielkultury.eu

Ważniejsze nagrody i wyróżnienia dla "Tygla Kultury"
2001 - nagroda Niezależnej Fundacji Kultury Polskiej POLKUL, przyznana z rekomendacji Jerzego Giedroycia, za redagowanie "Tygla Kultury".
2003 - nagroda dla "Tygla Kultury" za najlepszą okładkę wśród polskich czasopism literackich w Konkursie Projektowania Prasowego CHIMERA.
2006 - Z okazji 10 rocznicy "Tygla Kultury" Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Kazimierz Ujazdowski przyznał odznaczenia i nagrody:
Medale "Zasłużony dla Kultury Polskiej - Gloria Artis" otrzymali Anna Kuligowska-Korzeniewska i Zbigniew W. Nowak - srebrne i Jerzy Jarniewicz - brązowy.
Odznakami Honorowymi "Zasłużony dla Kultury Polskiej" udekorowani zostali Małgorzata Badowska, Leszek Engelking i Konrad W. Tatarowski.
Nagrody Specjalne za zasługi dla kultury polskiej dostali Lucyna Skompska, Krystyna Stołecka, Andrzej Chętko i Zbigniew Koszałkowski.
Prezydent Miasta Łodzi Jerzy Kropiwnicki uhonorował "Tygiel Kultury" specjalnym dyplomem.
Nagrodę Prezydenta Łodzi za książkę Ojciec Stefan SJ otrzymali Małgorzata Golicka-Jabłońska (autorka) i Zbigniew Koszałkowski (koncepcja i opracowanie graficzne).

Laureaci nagród i wyróżnień przyznawanych przez "Tygiel Kultury"

Łódzka Nagroda Literacka im. Jerzego Kosińskiego
1997 - nagrodę w wysokości 5000 USD, ufundowaną przez firmę Rentsch Polska, otrzymał Jan Błoński za książkę Biedni Polacy patrzą na getto.

Sprężyna, nagroda "Tygla Kultury",
"za niekonwencjonalny wkład w animację życia umysłowego w Łodzi i regionie"
Nagrodą jest statuetka, którą za każdym razem projektuje inny artysta. Fundatorką Nagrody jest Pani Małgorzata Badowska.
1999 - Marcel Szytenchelm,
2001 - Antoni Szram,
2003 - Joanna Podolska,
2005 - Marek Janiak,
2008 - Jadwiga i Paweł Tryznowie.

Nagroda im. Zbigniewa Dominiaka za przekłady poezji polskiej na języki słowiańskie
Nagrodę w wysokości 10 000 zł ufundowała Pani Małgorzata Badowska.
2003 - Karol Chmel (Słowacja),
2004 - Biserka Rajčić (Serbia),
2005 - Natalia Astafiewa i Włodzimierz Brytaniszski (Rosja),
2007 - Václav Burian (Czechy).

Krystyna Stołecka, Zbigniew Nowak
"Tygiel Kultury"

Pożegnanie Doroty

Nigdy nie zapomnimy Dorotki Książczyk. I ona nigdy o nikim nie zapominała. Była człowiekiem o wielkim sercu, wielkiej szczodrości i wielkim poczuciu humoru. Miała rzadki dar - umiejętności nawiązywania kontaktu z ludźmi. Dzięki temu nikt, kto przyszedł pierwszy raz do pracy, nie czuł się osamotniony. Dorota, a raczej Doris, bo tak wszyscyśmy do niej mówili, przygarniała "nowicujsza" i... już nie był sam. Kochała nas wszystkich, pamiętała o naszych imieninach, urodzinach, rocznicach, obdarowywała nas różnymi drobiazgami, tak po prosu, by sprawić przyjemność. Nic w zamian nie chciała...

Kochaliśmy Cię, Doris, bardzo. Pracujemy dalej, ale tak bardzo nam Ciebie brak.

- - -

Wyrazy serdecznego podziękowania Dyrekcji, Przyjaciołom, Koleżankom, Kolegom z Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, Związkowi Zawodowemu "Solidarność" Uniwersytetu Łódzkiego oraz wszystkim, którzy uczestniczyli w pożegnaniu naszej ukochanej Doroty Książczyk zmarłej nagle w dniu 27 kwietnia 2009r.

składają
Rodzice, Mąż i Syn
Serdeczne Bóg zapłać

Młodzież z Partią... się rozliczy.

Młodzież z partią... się rozliczy!

Niezależne Zrzeszenie Studentów w latach 1980-1989

Wystawę Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi można oglądać do 20 czerwca 2009 r.
przed wejściem do nowego gmachu BUŁ

Autorami wystawy są pracownicy Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej IPN w Łodzi. Scenariusz opracowali Grzegorz Nawrot, dr Tomasz Toborek oraz Paweł Spodenkiewicz. Za konsultację historyczną odpowiedzialny był dr Sławomir Nowinowski. Projekt plastyczny opracował Marek Jagodziński.
Wykorzystane archiwalia i fotografie pochodzą ze zbiorów Leszka Biernackiego, Wojciecha Bogaczyka, Pawła Ciepieli, Magdaleny Czachor, Elżbiety Czumy, Zenona Fajgera, Janusza Kędrackiego, Janusza Kozy, Marka Hryniewickiego, Henryka Majewskiego, Magdaleny i Arkadiusza Rybickich, Michała Sieradzana, Krzysztofa Zajączkowskiego oraz Archiwum Dokumentacji Mechanicznej, Fundacji Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego w Krakowie, oddziałów Instytutu Pamięci Narodowej w: Białymstoku, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu, delegatur Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach i Bydgoszczy, Klubu NZS Politechniki Warszawskiej, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Niezależnej Agencji Fotograficznej Dementi, Ośrodka "Karta", Stowarzyszenia Pokolenie, Stowarzyszenia Klub NZS '80 w Poznaniu.

Niezależne Zrzeszenie Studentów odegrało w latach 80. ubiegłego stulecia ważną rolę w walce o demokratyzację kraju. Walka ta odbywała się na kilku płaszczyznach. Już samo istnienie dużej niezależnej organizacji studenckiej było wyłomem w systemie komunistycznym. Ponadto walczyła ona o autonomię wyższych uczelni, usunięcie z programów przedmiotów ideologicznych oraz o przywrócenie do pracy nauczycieli akademickich, zwolnionych z pracy z powodów politycznych.

Pierwsze impulsy
Wybuch protestów robotniczych w sierpniu 1980 r. zaktywizował środowiska akademickie w Polsce. 1 września, podczas zebrania pracowników Uniwersytetu Gdańskiego, student Paweł Huelle odczytał apel, powołujący do życia Niezależne Zrzeszenie Studentów Polskich Uniwersytetu Gdańskiego. Tekst powstał cztery dni wcześniej pod murami Stoczni Gdańskiej. Zredagowała go grupa studentów uczestniczących w strajku. Żądali oni m.in. prawa do utworzenie niezależnej organizacji studenckiej, zaprzestania represjonowania wyznawców odmiennych od oficjalnych poglądów politycznych i zaniechania ideologizacji nauk humanistycznych. Nazajutrz powołano Tymczasowy Komitet Założycielski NZSP UG. We wrześniu i październiku 1980 r. w większości polskich uczelni powstały zalążki niezależnych organizacji studenckich.

Walka o rejestrację Zrzeszenia
22 września 1980 r. z inicjatywy działaczy krakowskiego i poznańskiego SKS oraz Akademickiego Ruchu Odnowy i Akademickiego Biura Interwencji w Domu Studenckim "Mikrus" Politechniki Warszawskiej odbyło się zebranie przedstawicieli Tymczasowych Komitetów Założycielskich Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Ustalili oni, że nowa organizacja studencka będzie miała charakter ogólnopolski, a poszczególne ośrodki przyjmą wspólny statut. 18-19 października na Politechnice Warszawskiej delegaci 59 uczelni z całego kraju powołali do życia NZS. Następnego dnia pełnomocnicy Ogólnopolskiego Komitetu Założycielskiego NZS złożyli wniosek o rejestrację organizacji w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie. Brak reakcji sądu i problemy z rejestracją NSZZ "Solidarność" doprowadziły 13 listopada do strajku 4.500 studentów Politechniki Poznańskiej. W tym dniu sąd nagle odrzucił wniosek OKZ stwierdzając, że decyzja w sprawie rejestracji należy do Ministerstwa Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Negocjacje podjęte z Ministerstwem napotykały na ciągłe trudności. Zniecierpliwieni studenci 27 listopada podjęli okupację siedziby władz Uniwersytetu Warszawskiego. Dzięki mediacji rektora prof. Henryka Samsonowicza między studentami a ministrem Januszem Górskim strajk został jednak zawieszony, a rozmowy wznowiono.

Strajk łódzki
Jesienią 1980 r. blisko 20 proc. łódzkich studentów zostało członkami organizującego się NZS, w uczelniach artystycznych stanowili oni zdecydowaną większość. Z ich inicjatywy w grudniu tego roku w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej doszło do akcji protestacyjnej, która doprowadziła do wyboru nowego rektora i wprowadzenia reprezentacji studenckiej do senatu uczelni. Od listopada 1980 r. studenci Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego domagali się zmian w programie nauczania, m.in. w bloku przedmiotów społeczno-politycznych. Wobec milczenia władz UŁ 6 stycznia 1981 r. powołano Studencki Komitet Jedności i podjęto akcję "Solidarne Czekanie". Polegała ona na całodobowym okupowaniu budynków przy normalnie odbywających się zajęciach. 11 stycznia rektor UŁ prof. Romuald Skowroński zaakceptował część postulatów, realizacja pozostałych wykraczała jednak poza jego kompetencje.

15 stycznia 1981 r. delegacja łódzkich studentów przedstawiła swoje postulaty ministrowi nauki, szkolnictwa wyższego i techniki - Januszowi Górskiemu. Domagano się m.in. rejestracji NZS, zwiększenia autonomii uczelni, a także usunięcia z programu studiów przedmiotów indoktrynujących. Wśród postulatów znalazły się również żądania ukarania winnych masakry robotników na Wybrzeżu w 1970 r., uwolnienia więźniów politycznych, zniesienia cenzury. 21 stycznia w budynku Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego rozpoczęły się rozmowy z delegacją rządową. Nie przyniosły one jednak porozumienia. Wieczorem 21 stycznia 1981 r. studenci większości łódzkich uczelni podjęli strajk okupacyjny. Wzięło w nim udział ponad 8.000 osób.

Przyjeżdżając do Łodzi 29 stycznia 1981 r. minister Janusz Górski sądził, że jako były rektor Uniwersytetu Łódzkiego szybko opanuje sytuację. Nie docenił determinacji studentów. Strajk trwał 21 dni. Zakończyło go podpisanie 18 lutego tzw. porozumienia łódzkiego, uwzględniającego większość studenckich postulatów. Dzień wcześniej został zarejestrowany NZS.

Wyższa Szkoła Inżynierska w Radomiu
Kolejna płaszczyzna konfrontacji powstała po wstrzymaniu przez rząd prac legislacyjnych nad nową ustawą o szkolnictwie wyższym. Akcja mająca na celu wymuszenie ich finalizacji zbiegła się czasie z protestem studentów Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Radomiu. Od wiosny 1981 r. toczył się tam konflikt pomiędzy władzami rektorskimi a Komisją Zakładową NSZZ "Solidarność", wywołany polityką finansową i kadrową uczelni. Przybrał on jeszcze na sile po wprowadzeniu sprzecznej z porozumieniem łódzkim i zobowiązaniami poczynionymi wobec Ogólnopolskiego Komitetu Pracowników Nauki ordynacji wyborczej, faworyzującej dotychczasowego rektora, prof. Michała Hebdę. W proteście przeciwko takim praktykom 22 października przeprowadzono dwugodzinny strajk ostrzegawczy. Gdy okazało się, że nie przyniósł on pożądanego rezultatu, rozpoczęto cztery dni później strajk okupacyjny.

W listopadzie 1981 r. konflikt na tle obsady stanowiska rektora radomskiej Wyższej Szkoły Inżynierskiej i autonomii wyższych uczelni zaognił się. Wiele uczelni w kraju przystąpiło do strajków ostrzegawczych. Prezydium Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS w liście do ministra nauki, szkolnictwa wyższego i techniki poparło postulaty strajkujących. Podobne stanowisko zajęła Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność". Tym razem jednak władze, dążące do eskalacji konfliktu, postanowiły nie uginać się pod presją środowiska akademickiego. Akcję strajkową wykorzystano jako jeden z pretekstów do podjęcia radykalnych kroków zmierzających do wprowadzenia stanu wojennego.

NZS w stanie wojennym
Przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego najenergiczniej protestowali studenci we Wrocławiu, Toruniu, Łodzi i Lublinie. W Toruniu bastionem oporu były akademiki, gdzie studenci nie dopuścili do internowania kolegi, w Łodzi - Wydział Prawa Uniwersytetu Łódzkiego. W Lublinie strajkowano na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, studenci Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego uznali, że muszą chronić swą uczelnię. Działacze śląskiego NZS protestowali wspólnie ze związkowcami "Solidarności" w Hucie Katowice, a ich koledzy z Trójmiasta w Stoczni Gdańskiej. W wielu uczelniach kraju nie doszło jednak w grudniu 1981 r. do wybuchu protestów. Lokalne struktury NZS okazały się zbyt słabe lub nieprzygotowane do nowej fazy konfrontacji z władzami.

W nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. i dniach następnych Służba Bezpieczeństwa internowała kilkuset studentów, zgodnie z uprzednio przygotowaną listą, której pierwsza wersja była gotowa już w styczniu. Niektórych internowano dwukrotnie. Wielu członków NZS powołano do wojska, gdzie poddano ich represyjnej "resocjalizacji".

Dekret o wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. zawieszał działalność Niezależnego Zrzeszenia Studentów. 5 stycznia 1982 r. minister nauki, szkolnictwa wyższego i techniki rozwiązał je pod zarzutem prowadzenia działalności niezgodnej ze statutem. Równolegle władze komunistyczne prowadziły oszczerczą kampanię propagandową w prasie, radiu i telewizji, oskarżając NZS o "warcholstwo i działalność antypaństwową". W wielu uczelniach powstały jednak konspiracyjne struktury oporu, np. Akademicki Ruch Oporu (Wrocław), Akademicka Grupa Oporu (Gliwice), Studencki Komitet Obrony Demokracji czy Krakowski Komitet Wykonawczy NZS (Kraków). Studenci uczestniczyli masowo w demonstracjach organizowanych przez NSZZ "Solidarność". Obchodzili również rocznice wydarzeń ważnych dla ruchu studenckiego. Kontynuowali także intensywną działalność wydawniczą (w okresie od 13 grudnia 1981 r. do końca 1985 r. na uczelniach ukazywało się co najmniej 55 pism bezdebitowych). Po porwaniu ks. Jerzego Popiełuszki samorządy studenckie, w których dominowali działacze NZS, zorganizowały wiece protestacyjne.

Samorządy studenckie terenem walki politycznej
Postulowane przez NSZZ Solidarność i NZS przyznanie autonomii uczelniom zostało częściowo zrealizowane przez ustawę z 4 maja 1982 r. Po jej uchwaleniu działacze NZS zyskali m.in. możliwość nieformalnego działania w ramach legalnie istniejącego samorządu studenckiego. Na tym właśnie forum ścierały się wpływy SZSP i "niezrzeszonych", którymi zwykle byli członkowie NZS. Podejmowali oni również próby zdobycia wpływów w kołach naukowych. W 1984 r. władze przystąpiły do opracowywania nowej ustawy o szkolnictwie wyższym, likwidującej dopiero co wywalczona autonomię. Wywołało to falę protestów na uczelniach, m.in. organizowano referenda i zbierano podpisy pod listami protestacyjnymi. Władze nie zważały na to - nowa ustawa została wprowadzona w życie 25 lipca 1985 r.

Polecamy - wybrane nowości książkowe BUŁ (01.V.2009)

POLSKIE

Redakcja naukowa Marek Walesiak, Eugeniusz Gatnar
Statystyczna analiza danych z wykorzystaniem programu R
WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

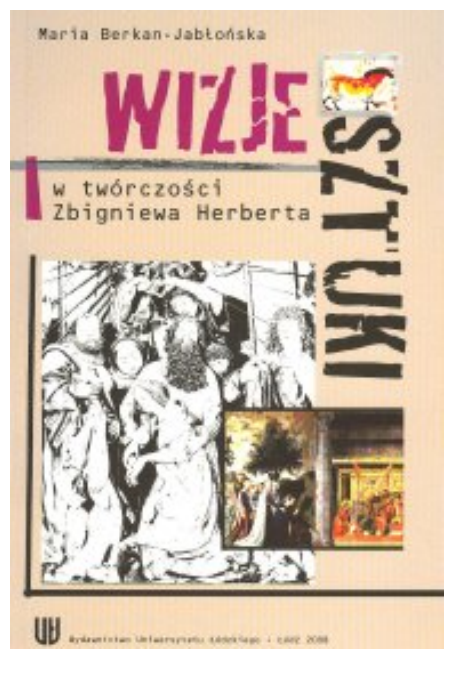

Stanisław Michalczyk
Społeczeństwo medialne
Studia z teorii komunikowania masowego

Zarządzanie publiczne – elementy teorii i praktyki
Praca zbiorowa pod redakcją Aldony Frączkiewicz-Wronki

ZAGRANICZNE

Klaus W. Tofahrn
Das Dritte Reich und der Holocaust
PETER LANG

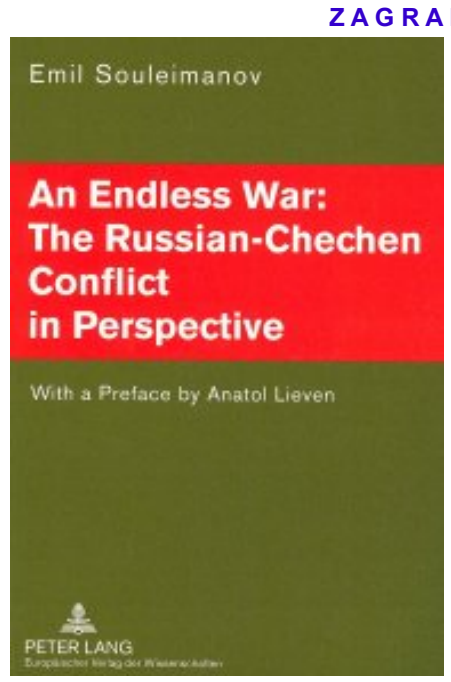
Emil Souleimanov
An Endless War: The Russian-Chechen Conflict in Perspective
With a Preface by Anatol Lieven
PETER LANG

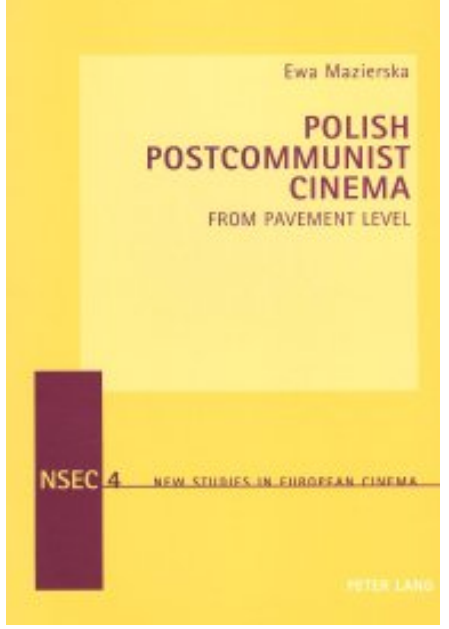
Ewa Mazierska
POLISH POSTCOMMUNIST CINEMA
FROM PAVEMENT LEVEL
NSEC 4 NEW STUDIES IN EUROPEAN CINEMA

Gießener Arbeiten zur Neueren Deutschen Literatur und Literaturwissenschaft 28
Literatur und Geschichte
Festschrift für Erwin Leibfried
Herausgegeben von Sascha Feuchert, Joanna Jabłkowska und Jörg Riecke
Peter Lang

(książki będą dostępne dla Czytelników po opracowaniu i wprowadzeniu do bazy)

Redakcja: Mariola Augustyniak, Piotr Puchowski maj 2009 napisz do biBUŁy